

SLOVENSKI NAROD

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr., za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne letne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača stempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Francosko.

Zgodovina pozna malo primerov, da bi bila veliko državo in velik narod taka ogromna nesreča zadela, kakor je Francoze v zadnji veliki vojni z Nemci. Ali še menj primerov pozna, da bi se bila narod in njegova država tako naglo iz nesreče in tako brž povzdignila zopet na višino, kakor se je Francoska republika pod predsedništvom starega Thiersa. Red se je naglo v deželo povrnil, obrtstvo in trgovina so cvesti začeli, tri milijarde so Francozi prevzetnemu nemškemu zmagovalcu hitro odplačali in tako obširne okraje sovražne posadke vojske rešili, spoštovanje vseh inostranskih držav si pridobili, celo spoštovanje svojih sovražnikov Nemcev. In nihče nij tajil, da je to brzo dvigovanje samo mogla učiniti — republika in svoboda, katera je zavládala v deželi pod vlado modrega a odločnega starca, kateri je za krmilo prijel kakor od naroda poklican, ne pa „po božji milosti“ kakor le-to razumejo dinasti in tako zvani legitimisti, kateri smatrajo narode in dežele za mólzare krave svoje samopašnosti. Že je bilo upanje, da se francoska republika, ki je take čudeže delala, ukrepi, in da utibnejo samopridni privrženci raznih princev, ki prežé, kako bi prazen kraljevski ali cesarski stol zaseli, da bi mozeg vlekoči iz naroda in zemlje, sebe in svoje opitali.

Ali v najnovejših dneh se je pokazalo, da kakor v vseh deželah, tudi na Francoskem reakcija ne pusti, da bi dežela do miru prišla in do utrjene svobode. Vsled tega se je rodila na Francoskem kriza, katero hočemo v naslednjem obrazložiti. — Predsednik francoske republike je početkom tega meseca francosko narodno skupščino odprl s poročilom, v katerem dovolj jasno izreka, da je treba republiko ohraniti, ne pa poskušati s samovladarji delati. Večina poslancev, sestavljenih iz reakcionarcev različnih barv, prestrašila se je republike in na predlog poslanca Kerdrela je zbornica odbrala poseben odsek, kateri ima izdelati adresu. V ta odsek je bilo voljenih 9 Thiersovih in republikanskih neprijateljev in samo šest republikancev. Za poročevalca je bil temu odseku voljen strasten protivnik republike, Bathie, in ravno taki vojvoda Audiffret-Pasquier. Thiers je sam šel dvakrat v ta odsek in je hotel svoje strastne protivnike potolažiti, pregovarjaje jih in žugajoč jim, da odstopi. A vse to nij nič pomagalo. V zbornici 26. novembra je prišlo poročilo na dnevni red. To Bathie-jevo poročilo se pritožuje, da radikalec Thiersovo ime zlorabe, da konservativci republike ne marajo, ker vlada paktira z „radikalci.“ Thiersovega predloga, naj se ustanovi še ena zbornica, večina ne sprejema, ker bi to bil „testament te narodne skupščine.“ Sicer pa poročilo trdi, da zdaj nij vprašanja: ali monarhija ali republika, temuč večina samo strah obhaja pred vedno večjim naliveom „demagogičnega barbarstva.“ Bathie je predlagal, naj se o poročilu začne zbornica posvetovati jutri, Thiersova stranka je po Martelu nasvetovala četrtek. Poslednja je zmagala samo za 24 glasov, z 356 proti 332 glasovi. To je premajhna večina, s tako je teško vladati, zatorej so na vsem Francoskem zanimanjem čakali četrka.

Strah je velik, da ne bi Thiers odstopil, kar pa skoro mora storiti, ako ga večina zapusti. Novo

vlado monarhična stranka lahko postavi, ali vpraša se, kaj potem? Republikanci, katerih število je naraslo, razvilo bi na vseh krajih Francoske zastavo upora proti kraljevskim usilnikom, kri domače vojske bi tekla zopet v potocih in neizrečeno novo gorje bi se razlilo po ubogi francoski zemlji. To narod čuti, zato od vseh krajev Thiersu pošilja zaupnice; to čutijo tudi tujei, za to je Nemce že skrb, da svojih milijard ne bi pod streho spravili, ako Thiers odide in kraljevsko anarhijo in zmešnjavo za soboj pusti. Vse torej upa, da si bodo celo mnogi monarhisti in Thiersovi nasprotniki prej premislili, predno bi v teh razmerah proti njemu glasovali. Kako se je in kako se bode v prihodnje odločilo, kmalu izvemo.

Deželni zbori.

Kranjski deželni zbor.

(7. seja 28. nov.) Zapisnik zadnje seje se slovensko prebere in potrdi.

Pri prestopu na dnevni red poročja Svetec v imenu šolskega odseka o postavi, kako se naj uravnava napravlanje, zdržavanje in obiskovanje javnih ljudskih šol. Odsek je sprejel vladni predlog z nekaterimi premembami, med katerimi je posebno ta, da se naj dolžnost šole obiskovati omeji na čas od 6. do 12. leta (vlada in ž njo manjšina v odseku predlaga šolsko dolžnost od 6. do 14. leta); v ozira vrednih slučajih bi smela okrajna šolska oblast čas dolžnosti obiskovanja šole skrócić. Odsek nasvetuje zboru: a) naj sprejme osnovo postave, kakor je bila v odseku prenarajena in b) naj deželnemu odboru naloži, da izposluje od vlade državno pomoč kranjskim ljudskim šolam. V generalni debati o tej postavi govori prvi

župnik Tavčar: Predložena postava nasprotuje načelom občinske svobode in postavam matere katoliške cerkve. (Oho! na levici.) Na pravice očeta in matere se postava premalo ozira. Ona stariše sili, naj ne dajo svojih otrok izrediti po svoji volji, po svojem prepričanji, nego sili, da se otroci odgoje v nekonfesionalni, brezverni šoli. Oče in mati naj bi po predloženi postavi ne imela nobene pravice, kakor to, da — otroka imata. Cilj in konec naših šol je presplošen. Izrediti otroke, za to se skrbi še le v drugi vrsti. Vse sedanje postavodajstvo o šolah je nedoslednost. Govornik ne more glasovati za odsekov predlog; ako pa bi bil sprejet, bode dostavek nasvetoval.

Dežman pravi, da so v odseku tudi zastopniki cerkve sedeli, ne da bi bili našli v postavi protivnost cerkvenim ukazom. Postava, ki v 1. §. terja nраво-religijozno odgojo nij proticerkvena. Predgovornik hoče popolno individualno svobodo, kakor pri prvotnih narodih. Šolski odsek je vse odstranil, kar učitelja zadržuje popolnem posvetiti se svojemu poklicu; ločil je mežnarstvo od učiteljstva itd. Napredek je, da ima državna oblast vpliv na šolstvo.

Ker se poročevalca Svetec za besedo zahvali, sklene se generalna debata. O specialni debati nasvetuje dr. Costa, naj se omeji tako, da se govorniki, ki imajo pri katerem paragrafu kaj opomniti, k temu paragrafu za besedo oglašijo; vse drugo naj se en bloc sprejme. Predlog je sprejet in oglašijo se dotični govorniki k izbranim paragrafom, največ k §. 17, ki govori o času obiskovanja šole.

Deželni predsednik grof Auersperg priporoča zboru, naj določi čas, v katerem naj se šole obiskovati morajo, po vladnem predlogu, to je od 6. do 14. leta.

Dr. Costa je na stališči večine, toda on nasvetuje prenarajbo §. 17. Napačna je enakomera za celo deželo. Razmere v mestih in trgih so drugačne, ko na deželi. V mestih so razne šole (obrtiške, gimnazije, realke, mestne šole), v katere lahko mestni otrok po dovršeni ljudski šoli hodi. Na eno- in dvarazrednih šolah na deželi bi se pa otroci ne imeli kaj učiti, ako bi do 14. leta v šolo hodili. Ako so stroški za obiskovanje šol do 12. leta že veliki, bodo še večji, ako bodo morali hoditi v šolo do 14. leta. Za to nasvetuje govornik, naj §. 17. zahteva za šole na kmetih šolsko dolžnost od 6. leta do 12. leta, po mestih in trgih pa šolsko dolžnost od 6. do 14. leta. Okrajna šolska oblast sme dovoliti, da se šolska dolžnost v posebnih razmerah začne s 7. ali 8. letom in sme otroke, ki so se vseh predmetov naučili, izpustiti iz šole z 12. letom. Predlog je podpiran.

Dr. Razlag: Včasih nij mogoče, da bi otroci že s 6. letom v šolo vstopili. Navadno bodo začeli v šolo hoditi s 7., včasih še le z 8. letom. Potem pa je do 12. leta premalo časa za uk. Ako bi se torej sprejela določba, da se z 12. letom šolska dolžnost neha, bila bi Kranjska v tem zadnja dežela v državi, kajti celo Istra in Dalmacija terjate dalje obiskovanje šol. Zato naj se šolska dolžnost raztegne do 14. leta. Umni narod naš mora imeti priliko razviti svoje moči. Ako bode znal vsak kmet brati in pisati, rabil bo detudi s koristjo podučne knjige. Izgovor, da stariši otroke (posebno za pašo) potrebujejo, je ničev, ker otrok nij celi dan v šoli in se sme od skrbnih starišev pričakovati, da jim bodo otroci več koristili. V ljudski šoli je temelj dobremu gospodarstvu in obrtništvu, ako otroci v šoli dobljene nauke razumno nadaljujejo. Zato predlaga govornik, naj bodo otroci zavezani obiskovati do 15. leta nadaljevalno šolo, ki bi učila posebno tudi gospodarstvo. (Dobro!) S predlogom dr. Coste se govornik ne ujema, ker imajo otroci v mestih več prilike izobraziti se, ko na deželi; za to bi ravno v mestih šolska dolžnost smela krajša biti:

Apfaltrezn zagovarja predlog manjšine (šolsko dolžnost od 6. do 14. leta). Vse čuti potrebo zboljšanja, tudi kmetstvo prebivalstvo. Šolska dolžnost do 12. leta bi bila stopinja nazaj proti bivšemu stoletju. Sebični stariši samo bi bili s tem zadovoljni. Govornik brani predlog manjšine proti Tavčarju, dr. Costi, dr. Razlagu, kažoč, da vsi ti predlogi ne zadostujejo.

Tavčar pravi, da nij mogoče, da bi otroci na Kranjskem šolo povsod do 12., 14. leta obiskovali. Razmere nas silijo, da ne gremo čez 12. leto. Nadaljevalen poduk pa je potreben, ker sicer otroci, ki z 12. letom iz šole izstopijo, dobljenih naukov rabiti ne znajo. Govornik predlaga resolucijo, naj deželni odbor izdelava postavo, ki bode zahtevala šolanje do 16. leta.

Dežman zagovarja predlog manjšine in proti dr. Costi pravi, da ne gre določevati šolsko dolžnost po tem, kake so šole. Dr. Costa hoče za mestne bolj zbuje otroke daljšo šolsko dolžnost, ko za one na deželi, kar da je napačno.

Dr. Bleiweis je proti predlogu dr. Razlaga o nadaljevalnem poduku. Nadaljevalne šole so 1. nedeljske, ki so se nehale, 2. obrtniške, 3. kmetovalske. O obrtniških šolah je deželni odbor došla osnova postave od ministerstva. Zarad kmetovalske šole se je deželni odbor dogodil s kmetijsko družbo. Govornik je pa za predlog Tavčarjev.

Dr. Razlag pravi, da bode glasoval z manjšino in njegov predlog velja kot predložen dostavek za tedaj, ako predlog manjšine pade.

Poročevalec Svetec je na stališči manjšine in se sklicuje na druge dežele, ki so šolsko dolžnost predlogu manjšine enako vredile in nobena se ne toži. Istra in Dalmacija ste šli celo čez vladni predlog (bere dotični postavi). Ako so stroški dežele večji, bode država pomagala. Govornik brani v večkrat pohvaljenem govoru predlog manjšine, zavrača dr. Costo rekoč, da ravno na deželi je treba daljše šolske dolžnosti. Dr. Razlagov predlog sega izven te postave, zato je govornik proti njemu. Več gospodov, pravi Svetec, sodi šolstvo po dandenašnjem stanju. V prihodnje bode drugače, ker bodo učitelji mnogo bolj izobraženi. (Bere postavne določbe, koliko se mora dandenes učitelj učiti, koliko več v primeri z bivšim časom.) Imeli bodemo izobražene učitelje; greh bi bilo jim otrok ne dati. (Dobro!)

Na glasovanje pride najprej predlog manjšine; zanj Svetec, dr. Razlag in nemškutarski poslanci. Predlog pade. Predlog dr. Coste se sprejme z 18 proti 11 glasovom. Dr. Razlag, Pintar in Tavčar ne glasujejo. Svetec proti. Predlog dr. Razlaga na to pade, resolucija Tavčarjeva obvelja.

K §. 24. predlaga Pintar, naj se šolske zamude proti odsekovemu predlogu vsak mesec namestu polumesečno prešteva. Dežmam in por. Svetec sta za odsekov predlog, kateri tudi obvelja.

K §. 38 predlaga dr. Razlag, naj se odpravi učnina. Kromer proti temu, Zagorec za predlog Razlagov. Poročevalec Svetec priporoča pridržanje šolnine, kar se sprejme.

K §. 44 nasvetuje Dežman, naj se stroški za okrajne in deželne učiteljske konferencije na ložijo okrajnim blagajnicam. V odseku je bil govornik drugega mnenja, sedaj pa se poprime tega. Dr. Razlag predlaga, naj se izbriše določba, da se sme od učiteljev prinesek k okrajnim šolskim knjižnicam pobirati. Poročevalec Svetec predlaga, ker so udje odseka mnenje premenili, naj se seja preneha, da on sedanje mnenje udov šolskega odseka o tem paragrafu poizve. Seja se preneha. Ko se zopet prične, poroča Svetec, da je večina v odseku Dežmanov predlog sprejela, kar tudi zbor potrjuje. Predlog dr. Razlaga pade.

Deželni predsednik grof Auersperg obljubi med pohvalo državno podporo za kranjsko šolstvo in končno se vsa postava, po predlogu dr. Coste tudi v tretjem branji sprejme.

Ker je čas že pozen, izpusti se več toček dnevnega reda. Po predlogu Murnika se poročilo deželnega odbora o loterijskem posojilu mesta Ljubljane izroči finančnemu odseku, poročilo o delovanju deželnega odbora računskemu odseku, poročilo o prošnji mesta Lož za razdelitev občinskega pašnika občinskemu odseku.

Na to dobi dr. Razlag besedo za utemeljenje svojega predloga, naj se vojni zakon tako prenaredi, da bodo tudi bogoslovci lahko svoje študije dovršili in lahko ordinirani. Govornik začne slovensko, potem pa pravi, da se mu zdi primerno svojo stvar v nemškem (!) jeziku razviti in govori svoj govor do konca nemško.

S tem je seja končana. Prihodnja seja v pondeljek 2. decembra.

Štajerski deželni zbor.

(Izv. dopis.)

(12. seja 27. novembra.) Iz današnje seje nemam nič posebnega poročati. Sprejeli so se nekateri predlogi finančnega odbora o proračunu za 1873. l. Podporno društvo za nemške in slovanske dijake dobila vsak po 100 gld. Za montanistično

šolo v Ljubnu se privolijo le štipendije po 150 gl., potem 30 štipendij po 100 gld. za učiteljske pripravnike. Stroški za zgornjo realko v Gradcu znašajo 40.154 gl., katere mora plačati dežela. Pri tej točki poprime besedo dr. Vošnjak. Dozdaj je dobival suplent za slovenščino na tej realki 500 gld. na leto; odslej pa mu je samo 300 gld. odmerjenih. Ker za realko vsa dežela plača, bi se moral slovenski, kot drugi deželni jezik po rednem profesorju učiti, in ne po suplentju. Na mesto tega pa se od sedanje pičle plače še 200 gl. odtrga, med tem, ko se suplentju za tuji laški jezik 200 gld. letne doklade privoli. Nasvetuje plačo pustiti pri dozdanih 500 gld. Deželni odbornik Schloffer se izgovarja, da suplent sam nij več terjal, nego 300 gl., zato se mu nij več privolilo. Wretschko misli, da je za 8 ur na teden dosti dobro plačan. Dr. Vošnjak-ov predlog nij sprejet. Za meščanske šole v Judenburgu, Fürstenfeldu, Hartbergu, Radgoni, Celji in Gradcu in za realne gimnazije v Ljubni in Ptuj, ima dežela 41.000 gl. doplačati; za deželno gospodarko šolo 5971 gl., za vinorejno šolo 17.000 gl.

Dopisi.

Iz Maribora 26. nov. [Izv. dop.] (Nov slov. list — Beseda.) V enem zadnjih listov „Slov. Naroda“ je bilo sporočeno, da bode v Mariboru nov šolski list z imenom „Slovenski učitelj“ izhajal. Kolikor zvedam, bode ta list popolnoma neodvisen in bode trikrat v mesecu na dveh polah (vsem vkup) znanstvene, službene in druge šole zadevajoče stvari prinašal. Lastnik mu bode neki znani slov. naučitelj. Glavna naloga temu listu ima biti: k razjasnjenju šolskih zadev, postav pripomagati in iz mlačnežev in sovražnikov prijatelje šolstva delati. Meni se vidi, da je takega, popularno in tudi nestrokovnjaku razumljivega šolskega lista res treba, ker o ničem slovensko občinstvo nij slabše podučeno, nego o novih šolskih premembah. Zató je zaradi resnice in pravega spoznanja želeli, da bi list odločno misli slov. učiteljstva izraževal, da bi enkrat iz kompetentnega mesta slov. občinstvo izvedelo, kaj slov. učiteljstvo samo o svojih zadevah želi in misli. Po takih javnih razpravah učiteljev samih bode slov. občinstvu mogoče stvar samo presoditi in za učiteljsko stvar bolje se zanimati. — Iz našega narodnega življenja Vam imam poročiti, da bode mariborska čitalnica 8. dec. Preširnovu slavnost praznovala. Odbor bajé dela že potrebne priprave in meni to slavnost kolikor mogoče dobro urediti.

Iz Metlike 26. nov. [Izv. dop.] (Rojstveni god Preširnov) slavila je 24. t. m. čitalnica metliška z veselico, ki je popolnem služila svoje ime. Veselje, ki je tako redko doma, izpostavilo je ta dan vse svoje zastave in zvbilo toliko sveta, da je bilo v vseh čitalničnih prostorih kmalu tesno postalo. Toda ta tesnoba nij prečila veselja, marveč ga je zvezala, da je nepretrgano rajalo do belega dne. Ponovljeni oder, na velikem zagrinjalu krasna slika ne samo poklicanega ampak tudi izbranega kraja domovine naše, divni Bled, ki ga je dragi naš rojak g. U. mojsterski naslikal, slavnostni govor, deklamacije, med katerimi „Stritarjev pozdrav Preširnovim častilcem v Verbi“, gospodičine z narodnimi traki, zastopniki novomeške čitalnice, pozdravilna telegrama čitalnice črnomeljske in osmošolcev novomeških — vse to je dalo veselici karakter posebne svečanosti, ki naj bi se po vseh slov. čitalnicah na hvaležen spomin ljubljencu našemu oglašalo. Igra „Ravni pot najboljši pot“ je ravno in gladko tekla. Baron Murten, g. Logar, je zvitega Krivca g. Sturma klasično koramiziral; Tona, gospodičina Fani Sturmova pokazala nam je svoje lepe sposobnosti; Raven, g. S., je bogme brez okoliša govoril; kuharica, gospodičina A. D., je pa toliko soli v igro vrgla, kolikor je bilo potrebno, da jo je prav okusno naredila; Cerkovnik, g. Lakner, je bil dobre volje, zakaj pa ne, saj je pil bratov-

ščino s Krivcem, ki je bil ta večer pravi vragostrel. „Krčmarjevo hërko“ predstavljala je uspešno na glasoviru gospodičina Colnarjeva. O plesu naj piše g. Kentner, ki je „Kolo“ aranžiral.

Od Drave 25. nov. [Izv. dop.] Znano je svetu pomanjkanje učiteljev, česar uzrok je slaba plača. Da bi se navabili mladeniči v pripravništvo, odločile so se državne in deželne štipendije za pripravnike. Hočemo pogledati, ali štipendije res toliko koristijo? — Izvedevši o teh štipendijah, začelo je leto za letom več gimnazijalnih dijakov v pripravništvo prihajati. Nekateri v 3. in 4. gimnazijalnem razredu začeli so slabeje se učiti, mislé, da, ako tukaj ne ide, gredo v pripravništvo, kjer še štipendije dobimo. In res, priromalo je v pripravništvo dijakov, dobivši na gimnaziji „dvojko“, in bili so sprejeti. Med dotičnimi so bili izvrstni dijaki — bele vrane. Temu se ne more nasprotovati, ker nij določeno, katero šolo bi moral dijak zvršiti, hoteč v pripravništvo sprejet biti. Prihajajo navadno tudi dijaki z realke, v prejšnjih časih samo sinci ubogih deželanov, kajti sini bogatašev, uradnikov itd. nijso hoteli biti „preparanti.“ A odkar so štipendije, dohajajo n. pr. v Mariboru več sinov mestnih „nobl“ siromakov, ne sramujejo se pripravniki biti, — ker štipendije dobé. Jaz nijsem proti temu, da mestni dečki v pripravništvo ido, nego proti temu, da ido v mariborsko pripravništvo, ki je za slovenske pripravnike, in dobé štipendije, odločene za tiste, ki bodo na Slovenskem učili. Za take bire ljudi je v nemškem Gradcu prostor. Na štajerskem slovenskem (?) pripravništvu so bila pretekla leta zastopana tudi različna rokodelstva, n. pr. krznarsko, čevljarsko itd. Pomagački, kojim se nij htelo dalje po umazanih stolcih se voščiti, šli so v pripravništvo, kjer so štipendijo dobili. — Prepričan je vsakdo, da tisti, kateri zaradi štipendije v pripravništvo ide, neide iz ljubezni in nagnjenja do stanú, nego zato, ker so mu drugi kani spodleteli, in si s štipendijo življenje lajšati misli. To pa šolstvu koristiti ne more. — Res je, ka štipendije v istini ubogim, marljivim in bistrim mladeničem pomagajo svoje kane doseči. A pri podeljevanji štipendij moralo bi se gledati, bo-li dotičnik znal denar v dobro obrniti, ali nij prelahkomiseln itd. Kajti, ako mlad, lahkomiseln človek, ne imajoč še nikdar morebiti čez forint denarja, dobi zastonj 200 gl. na leto, zdi se mu to neizmerno veliko, ne ve skoraj kam z denarjem; začne se „nobl“ oblačiti, dela dolge na bodoči obrok, in nahaja se, ka kot potrjeni pripravnik še na rami dolgove nese, kar bi se s primeri dokazati dalo. Toliko o štipendijah. — Ako hočemo dobre učitelje, morajo biti pripravništva izvrstna. Nij zadosti, ka se učiteljske službe na pripravnicah podeljuje učnim profesorjem ali celo takim, ki imajo naslov „doktor“ itd. Učitelj na izobraževališči bil bi moral sam ljudski učitelj biti, zraven pa znanstveno izobražen; znanstvena izobraženost samo na papirji ne zadostuje. Kaj pomaga pripravnike z višjo matematiko, merjenjem visočin itd. mučiti, čemu so logaritmični dokazi pri izpitu, ako se za najpotrebnejše prosto računstvo nihče ne briga. Praktične vaje bi moral vadniški učitelj sam imeti ali pa drug, tudi v ljudski šoli praktičen. A v Mariboru si je ravnatelj sam pridržal ta predmet. Kot pedagog je znan Elšnik vsem mariborskim učiteljem. Kak za boga si upa nebóže tak važen predmet prevzeti! Nij tedaj čuda, da se pod E. vodstvom potrjeoi pripravniki boje v ljudsko šolo stopiti. Dokaze imamo. — Gospodu ravnatelju svetujemo, praktične vaje zmožnejšemu učitelju, kot je sam, prepustiti. Toliko za zdaj, morebiti v kratkem nekaj o gojenji slovensčine na mariborskem izobraževališči. Sl.

Iz Klane v Istri. [Izv. dopis.] (Naša šola.) V Klansko šolo hodijo (ali bi morali hoditi) otroci iz občin Klana, Studena, Lisac, Skalnica, skupaj okolo 250 hiš. števil. Šolskega splotja nij, ampak za šolo in g. učitelja je najeto mesto v neki kmetski hiši, katera ima pa za ta

namen kaj malo pripravnosti. Prvič so vsi prostori premajhni; g. učitelj ima dve mali sobici, kuhinja 1½ kvadratni seženj veliko, in ravno toliko prostorno klet. No, to bi še ne bilo najtežje, da ima malo mesta, saj nema mnogo noter staviti, ker ima malo plačico in še to le na papirji; huja je mokrota, ki posebno v jesenskem in zimskem času tako iz zidov udarja, da je pri južnem vremenu celo leseni pod do 3 noge od zida moker. Zraven je pod eno sobo štala, iz katere gotovo ne prihajajo najugodnije vonjave. Ako človek v jutru stopi v učiteljsko bivanje, napolneno štalskimi miazmi, okuženo mokrotnom prhljinom, komu se še primeša človeško izhlapenje, zavoljo tako malega prostora, baš ga mora pomilovati in se čuditi, da je še živ. Ako se pomisli, da je baš ljudski učitelj eden prvih faktorjev ljudske prosvete in omike, za katero po 4 in več ur na dan ubija svoje življenje med malimi paglavci, in potem mora bivati in spavati v povse zdravju škodljivem stanovanju, neračunajoč, koliko se mu pohoštva in robe s plesnobo pokvari, in se k temu primerja, kako imajo zločinci v Stein-u, Ljubenu itd., baš zaključiti mora, da je skrb „patrum patriae“ za šolo v mnogih slučajih sama ironija. Kakšno učiteljsko stanovanje, taka je tudi šola; za otroke, kolikor jih navadno v šolo pride, je sicer dosta velika, ali, da bi okranji šolski svet malo bolje pazil na polazek šole, posebno iz občin Studena, Skalnica in Lisac bi bila šola precej premajhna. Pa tudi šolski lokal je od ene strane moker, kar nikakor nij za zdravje nježnih otrok niti učitelja. Zakaj se pa ne zida šolsko poslopje? Kdo je kriv? — Recimo kratko: Uzrok je nehajstvo, lenost in nemarnost vseh, kateri imajo v tem oziru kaj za govoriti! Že dve leti ste minoli, kar se je odločilo mesto in kar se je storil obris (plan) za novo šolo; deželni zbor Poreški je glasoval 1000 — tisoč gld. za pomoč zidanja nove šole, in kakor slišimo že lani izročil c. k. okrajnemu glavarstvu, in vendar še sedaj se nij nič počelo! Čudimo se, da slavni deželni zbor nič ne popraša, koliko se je že storilo za pobeljeno pomoč; čudimo se, da c. k. okrajni glavar g. Fegic, sicer v svoji stroci točen, ništa ne zahteva, kar bi smeralo na zidanje šole; čudimo se okr. šolskemu nadziralju g. Strk-u, ki je pri vizitaciji šole gotovo moral videti ves žalosten položaj, a ipak ništa ne sili, da bi se kaj storilo, čudimo se tudi narodnemu obč. glavaru in dež. poslancu g. Maroti-ju, ki sicer u dež. zboru krepko zagovarja narodne pravice in korist, v tem oziru roke križem drži, ko bi se hotela gibčna delavnost; čudimo se županom in srenjskim svetovalcem občin, katere morajo deco poslati v Klansko šolo, za njo plačevati najemščino, ko bi lahko imeli svoje lepo šolsko poslopje; čudimo se tim više, ker bi bili stroški primerno kaj mali; za šolo je namenjeno namreč mesto med dvema hišama, da bi bilo dakle treba storiti nego čelo, zadnjo stran in notranje razdeljenje — po proračunu niti 2000 gld. torej na kmete še 1000 gld. ne, ker je sl. dež. zbor podelil 1000 gld. Na vse to začudenje, kakšen odgovor moremo dati? — Baš ne drugega, nego: **Nehajstvo nas tlači!** Ono nehajstvo, katero vsak dan išče in najde drugi izgovor, makar še tako piškav, da se le ne počne delo, pri katerem bode treba zdaj nadzorovati, zdaj svetovati, zdaj iskati delavce ali dati rabotu itd. Ako kje, velja tuhaj poslovice italijanska: „Dolce far niente“ to se pravi: Najemščina naj se še zanaprej plača, tudi večja, ako jo dotični gospodar povikša, učitelj pa naj makar oboli, ali, ako ga je volja, tudi pogine!

Iz Pešte 26. nov. [Izv. dop.] Kedar god so v hrvatskem saboru burnejše razprave bile, vsakokrat so naši časopisi grakali, da Hrvati še nijso za ustavno življenje zreli. Res je, v hrvatskem saboru so bili sem ter tje burni prizori, razposajenosti pa, kakoršne smo pretečeni teden v našem državnem zboru videli in slišali, v zborovanju hrvatskega sabora vendar ne najdemo. Ma-

gjarom bi se pač moglo reči, naj si najprej svoj jezik operejo, predno drugim parlamentarne nepri- stojnosti očitujejo. Škandal Lonyay-Csernatonyev razburil je strasti naših političnih strank v toliko, da ne duhtajo in ne delajo o ničem drugem več kakor o tem, kako bi druga na drugo planila, in zopet sovražnikovega napada se obranila. Naravno je, da pri tem takem stanju naše državne zadeve dosta škode trpe. Korizmičev predlog: naj se opravi red tako spremeni, da v prihodnje parlamentarni škandali ne bodo več mogoči, — od- vratila je levica s tem, da je Simonyi predložil, naj se vsi zadnjih šest let skopljene državni ugo- vori zboru na meritorno pregledanje in izpitanje predložijo. Znamenito je, da so za ta Simonyijev predlog glasovali Sennyey, Somssich in ministra Szlavy in Toth. Cela naša denašnja politična si- tuacija leži v vprašanji: ali Lonyay, ali ne Lo- nyay? Deakova stranka si prizadeva, z vsemi svo- jimi stebri Lonyaya podpreti, levica pa nasprotno vse svoje navore nastavlja, da ga podere. Vsa borba suče se tedaj samo edino okolo Lonyayeve osebe. Brez intervencije krona homatija ne bo končana. Krona pa stoji pred alternativo: ali Lo- nyayevo ministerstvo odpustiti, ali pa državni zbor razpustiti. Odgovorjenje zborovanja ne bi mnogo ko- ristilo. Lonyayev odpust bi tudi Hrvatom v neko- liko koristil, kajti Lonyay je največji prijatelj in najizdatnejša zaslomba Raucha. On je imel zme- rom samo eno uho za želje hrv. narodne stranke, drugo uho je pa bilo vedno za Rauchove prišepetke odprto. V tem leži tudi razlog, zakaj se Lonyay nikoli nij mogel nasproti Hrvatom do kakega od- ločnega čina odvažiti. Zmerom je laviral in zme- rom zatezaval. Sedaj ima tudi on, kakor njegov „pobre“ Rauch svoje Lonjskopolje in svojo limito- sol na vratu! Graculus graculo assidet.

Politični razgled.

Uradna „Wiener Zeitung“ naznanja cesar- jevo pismo, katero državni zbor sklicuje na 12. decembra. Pred tem dnevom morajo torej vsi deželni zbori svoje delo dogotoviti.

Ministerski časopisi so se pred dve- ma dnevi bolj ali menj veselili obletnice mi- nistrovanja Auerspergovega. Ali sramežljivo iščejo česa, da bi napredek svobode ali rešenje ustavnih homatij pomenilo. Ministerstvo je res celo leto preživelo, ali nobene točke svojega programa nij izvelo. Poravnanje s Poljaki je izpodletelo, in di- rektne volitve bodo prej ali slej tudi izpodletele. Tako neostane drugo, nego odstopiti in prihodnje obletnice morda že ne bodo praznovali.

V koroškem deželnem zboru je Einspie- ler predlagal, naj se slovenskim občinam slo- venski učni pripomočki dajo. Vladni komisar je proti njemu govoril, in nasvet so Nemci (to se razume) zavrgli.

O adresni debati gališkega dežel- nega zboru so mnenja različna. Federalistični ča- sopisi z zadovoljstvom pozdravljajo, da se v Lvovu federalistično stališče še nij nikoli tako živo poudarjalo, kot takrat. Vstavoverne novine pak so nekako zadovoljne, da Poljaki nijso ostreje govorili.

Iz Pešte se poroča, da je minister Lonyay potoval na Dunaj k cesarju, da bi mu o položji poročal, ter mu povedal, da ga ne podpira vsa Deakova stranka. Nadaljne odločbe, t. j. ali Lonyay ostane minister ali ne, so cesarju prepuščene.

V Bukureštu je bila narodna skupščina 27. t. m. z navadnim prestolnim govorom odprta.

Razne stvari.

* (Slovenski jezik v kranjskem zboru in g. dr. Razlag.) Ob istem dnevju, ko je naš uvodni članek zadnjega lista izšel, v katerem se potegujemo za načelo, v „Slovenskem Narodu“ od početka njegovega izhajanja zmirom in dosledno zastopano, da namreč velja nam na-

rodnjakom svojemu slovenskemu jeziku v jav- nih zborih in povsod s praktičnim upotrebljevanjem veljavo dati, da posebno v kranjskem zboru, kjer edino imajo Slovenci večino in razen kočev- skega poslanca nobenega nemškega zastopnika priznati ne smemo: zljubilo se je g. dr. Razlagu nemšk govori! Kakor jako obžalujemo, da je mož, kakor g. dr. Razlag, katerega poznamo sicer kot poštenjaka skozi in skozi, iz nam ne- razumljivih uzrokov s tem svojim ravnanjem de- janstveno dementiral, da se v tem za nas kardi- nalnem vprašanji ne zлага z nami: ravno tako odločno izpovedamo, da mi od načel v zadnjem članku izrečenih, nikdar in nobeni osobi za ljubo ni za las ne odstopamo. Temveč, če smo zadnjič grajali narodnjaka g. Horaka zaradi nemčarenja v zbornici, še menj hočemo enako postopanje izgo- varjati na dr. Razlagu, ki zna in sicer tudi go- vori slovenski jezik, lepo kakor ne kmalu kdo v zbornici.

* (Vabilo čestitim udom narodne čitalnice Ljubljanske) k veliki besedi, ki bode v spomin rojstnega dne Fr. Preširna v nedeljo, 1. dne decembra 1872. Program besedi: 1. Balfe — ouvertura iz opere „Ciganka“, igra vojaška godba c. k. polka Sachsen-Meinigen. 2. Dr. Benj. Ipavec — „Na Preširnovem domu“, slav- nostni zbor (besede zložil J. Stritar) s samo- spevom za tenor in bariton. 3. „Slovó od mla- dosti“, od Preširna. 4. Wolfram — fantazija iz opere „Tanhäuser“ od Wagnerja, igra c. k. vojaška godba. 5. Nedved — „Zvezda“, zbor s samospetvom za bariton in mrmranjem. 6. „Poročilo iz literarne zapsuščine Preširnové“ — od predsednika čitalnice. 7. Ekhard — brilantne varijacije za trobilo, igra c. k. vojaška godba. 8. Dr. Benj. Ipavec — „Kdo je mar?“ Veliki zbor s samospetvom za tenor in bariton. 9. Komsak — „Universum“, veliki podgorri, igra c. k. vojaška godba. — Začetek ob 7. uri zvečer.

Odbor čitalničin.

* (Slavnoznani „florentinski“ kvar- tét), obstoječ iz gospodov: Jean Becker, Masi, Chiostrini in Hilpert, napravil je v četrtek 28. t. m. v dvorani ljubljanskega strelišča koncert, ki je privabil jako izbrano in obilo ob- činstvo. Na programu je bil 1. Mozartov kvartet v G-dur; 2. Gotthardt Andante z varijacijami in Scherzo; 3. Beethoven F-dur. Op. 59, Nr. 1. Naj- sijajnejše se je po našem mnenji vršila tretja točka, katera je bila igrana z mojsterstvom, katerega nij presegel dozdej noben enak kvartet.

* (Deveta slovenska predstava) dram. društva v deželnem gledališči bo v pondeljek 2. decembra v spomin rojstnemu dnevju Pre- širna. Predstavljala se bode izvirna spevoigra od M. Vilharja in Schantelna v 3 dejanjih „Jam- ska Ivanka“ s pomnoženim zborom gospo- dičin in gospodov, kakoršnega celo pri slovenskih predstavah ne vidimo dostokrat na odru. Nadejati se je tedaj, da se bode predstava vršila prav slo- vesno in da bode tudi dobro obiskana.

* (Iz Jamnika pri Kropi) se nam piše 26. nov.: „Včeraj je bilo svatovanje na Logu. Šli so fantje po navadi na „prézalico“, iz več vasi skupaj. Na večer se stepó in pri tem zabode eden drugega z nožem v trebuh tako hudo, da je ta dones popoldne umrl.“ Take žalostne prikazni su- rovesti more odpraviti samo večja omika narodova.

* (Iz Ptujca) se nam piše: Čestitim udom ptujske čitalnice se naznanja, da se je glediščina igra, katera je na 1. decembra t. l. napovedana bila, na pozneje preložila; mesto tega bode tom- bola. Odbor.

Tržne cene.

V Ljubljani 27. nov. Pšenica 6 gld., rž 4 gl. 20 kr., ječmen 3 gl., oves 1 gld. 80 kr., ajda 3 gld. 20 kr., proso 3 gld. 40 kr., vagan krompirja 1 gl. 70 kr., maslo 51 kr., salo 34 kr. V Trstu 28. nov. Pšenica 7 gld. 80 kr., turšica 4 gld. 30 kr., rž 5 gld., ječmen 4 gld. 50 kr., oves 2 gld. 20 kr., loj 27 gl. 50 kr., maslo 51 gl. 50 kr.

Do sedaj nepreseženo!

Ces. in kralj.

pravo

izključ. privileg.

očiščeno

olje iz ribje masti

od

Viljema Maager-ja na Dunaji.

Od prvih medicinskih avtoritet preiskano, priporočeno in zapisano kot najčistejše, najboljšo, najnaravnejše in priznato nauspešniše zdravilo za **boleznj v prsij in plučah**, za škrofule, lišaj, gnojne bolečine, izpustke na koži, otekline bezgalke, slabotnost itd. se dobi pravo — **steklenica à 1 gld.** — ali v moji fabriški zalogi: **Dunaj, Bäckerstrasse Nr. 12**, ali v najbolj renomiranih lekarnah in specerijskih štacunah monarhije, tako med drugimi pri teh-le firmah: **Maribor:** J. D. Bankalarijeva vdova, A. W. König, lekar; **Gradec:** Ertl & Krepesch, D. Sigmund, M. Seiner, F. X. Seeger, trgovci, V. Grablowitz, lekar; **Celje:** F. Janesch, trg.; **Judenburg:** J. Postl, trg.; **Celovec:** Dr. P. Hauser-jevi dediči, A. Beinitz, F. Erwein, lek.; **Ljubljana:** Eggenbergerjeva vdova, Ot. Schenk, lek. P. Lassnik, M. Golob, trg.; **Ptuj:** G. Karagyena, A. E. Reithammer.

(199—4)

V prsij, plučij in boleznij v spodnjem truplu od zdravnikov zaukazano in s srečnim vspohom rabljeno.

Gospoda dvornega zalagarja **Janeza Hoff-a** centralna zaloga **Dunaj, Kolovratring 3.**

Zala-Lövö, 16. avgusta 1872. Dr. J. Kabarhol, c. kr. polkovni zdravnik, hvali Vaš sladov čokoladni prah proti driski pri otrocih. Tudi jaz ga hočem v podobnih slučajih rabiti. Bodite torej tako dobri in pošljite mi en funt sladovega čokoladnega prahu z nakazom vred pod naslednjo adreso:

J. Prihovszky, okrajni zdravnik.

Franzensfeste, 25. marca 1872. Znanemu glasu Vašij preparatov zaupajoč, prosim, da mi pošljete za neko deklico, ki je bolehajoča za kronični plučni katar na svojih močeh jako oslabela, šest steklenic Vašega sladicozlečnega zdravilnega piva semkaj pod mojo adreso poste restante.

Dr. Maks Lechner, garnizonski glavni zdravnik.

Sereth, 18. aprila 1872. Zadnjič dobrotno mi poslane preparate sem po predpisu užival in je sladova zdravilna čokolada jako blago-okusna, tečna in dobrodejoča; pri sladovih prsijh bonbonih, ko sem jih jemati začel, pokazal se je učinek prav očitno, kajti slina je šla ven, ne da bi mi bilo treba kašljati. Tudi ne opuščam izreči Vam svojo zahvalo in Vas prositi, da mi še enkrat 5 paketov prsijh sladovih bonbonov s poštnim povzetkom pošljete.

(222—2)

Nikolaus Wakanowski, davkarski praktikant.

Zaloga v Ljubljani pri gosp. **Martinu Golobu**. — V Ipavi pri gosp. **Ant. Déperis** - u.

Varstvo proti mrazu je in ostane dobra zimska obleka.

Zimsko blago

iz čiste ovčje volne, katera, kakor znano, truplo vsakega škodljivega vremena varuje in je zato za ohranjenje zdravja o jesenskem in zimskem času nepogojno potrebna.

Rokovice iz najboljšega angleškega Buxkingskega blaga iz ovčje volne.

- 1 par za gospode kr. 50, 70, 90.
- 1 " " " podšite kr. 70, 90, gl. 1.20.
- 1 " " " dvojne, prefino tamburirane gl. 1, 1.20, 1.40.
- 1 " " " gospe kr. 60, 80, gl. 1.
- 1 " " " fino podšite kr. 80, gl. 1.20.
- 1 " " " dvojne, prefino tamburirane kr. 80, gl. 1.20.
- 1 " " " otroke, po velikosti kr. 30, 40, 50.
- 1 " " " podšite kr. 50, 60, 70.

Shawli za pot in drugi

iz čiste ovčje volne, najlepši risanje.

- 1 kos za gospode kr. 70, 90, gl. 1.20.
- 1 " " " dvojno dolg gl. 1.50, 1.80, 2.
- 1 " " " gospe kr. 50, 60, 80, gl. 1, 1.20.
- 1 " " " otroke kr. 40, 60, 80.

Žilogrejci, najboljša sorta.

- 1 par za gospode kr. 25, 30, 40, 50.
- 1 " " " gospe kr. 25, 35, 45.
- 1 " " " otroke kr. 15, 25.

Zdravilni telogrejci

iz čiste pavole ali ovčje volne.

Ti varujejo po zimi pred vsakim prehlajenjem, zato se posebno priporočajo.

- 1 kos za gospode kr. 90, gl. 1.20, 1.40.
- 1 " " " najfineja sorta gl. 1.50, 2, 2.50.
- 1 " " " gospe gl. 1.20, 1.40.
- 1 " " " najfineja sorta gl. 1.80, 2.50.
- 1 " " " otroke kr. 70, 85, gl. 1.
- 1 " " " najfineja sorta gl. 1.20, 1.50, 1.80.

Zdravilne spodnje hlače.

- 1 par za gospode gl. 1, 1.50, 2.
- 1 " " " prefine gl. 1.50, 2, 2.50.
- 1 " " " gospe gl. 1.20, 1.80, 2.

Zdravilne nogovice

iz čiste ovčje volne.

- 1 par nogovic za gospode kr. 30, 40, 50, 60.
- 1 " " " visokih nogovic za gospe kr. 70, 80, 90, gl. 1.
- 1 " " " za otroke kr. 25, 35, 45, 60.

Zimske srajce

iz najfinejega blaga iz ovčje volne, moderne in elegantne, prsi s svilo montirane.

- 1 kos za gospode gl. 3.50, 4, 4.50.
- 1 " " " z bogato izšitimi prsi za telovnik gl. 4.50, 5.50.

Spređaj oferirano blago se samo in edino v taki kvaliteti dobi pri

A. Friedmann-u, Dunaj, Praterstrasse, 26.

Kupci en gros dobijo rabat.

(205—12)

Krajniki za gospe in gospode, prav elegantni.

- 1 kos za gospode kr. 20, 35, 45, 65.
- 1 " " " gospe kr. 20, 30, 40, 50.
- 1 " " " otroke kr. 15, 20, 30.

Čepice za gospe in deklice.

Najmodernejše, najnovejše in najlepše.

- 1 kos za gospe gl. 1.80, 2.50, 3, 3.50.
- 1 " " " deklice kr. 60, 80, gl. 1.20, 1.50.

Mufi za gospe in otroke.

- 1 kos za gospe, eleganten gl. 1.80, 2, 2.50.
- Cela garnitura, muf in ovratnik gl. 2.50, 3.50, 4.50.
- 1 kos za deklice gl. 1.50, 2.

Čisto novo za to sezono.

Robci za gospe in deklice v barvah: belo, violeto, rudeče, modro.

Ti so iz prav berlinske volne z najlepšimi vtkanimi slikami.

- 1 kos za gospe gl. 1.20, 1.80, 2.20, 2.80.
- 1 " " " največje sorte, ogrinjalec gl. 3.50, 4, 4.50, 5.
- 1 " " " za deklice kr. 60, 80, 90, gl. 1.20.

Izvrstni

so zimski suknjeni čevlji za gospe, gospe in otroke, okusno adjustirani, resnično varstvo pred mrazom.

- 1 par za gospe gl. 1.40.
- 1 " " " gospe gl. 1.50.
- 1 " " " otroke kr. 50, 70, 90.

Specialiteta za gospe!

Jako lep predprsnik (chemisette) za gospe iz najboljših ovčje volne, z lepo štepanimi prsmi, z ovratnikom in luknjami za roke vred, tako da se lahko vrh vsake srajce nosi, lepša in greje.

1 kos 60 kr.

Nogovice za na lov, visoka sorta.

- 1 par velike sorte, najboljša kvaliteta gl. 1.30.
- 1 " " " največjih in najboljših gl. 1.60, 1.90.

Kamašnje, prefine kvaliteta.

- 1 par visoke sorte za gospe gl. 1.20, 1.50, 1.80.
- 1 " " " za otroke kr. 60, 70, 80, 90.

Pelerinski ovratniki za gospe,

visoki, elegantni, za bale in pohode za entrée.

1 kos gl. 2.50, 3.50, 4.50, 5.

Podplati za čevlje,

kot vloga za vsako obutev, ohranijo nogo suho in toplo, so zato za zdravje posebno dobri.

- 1 par za gospe kr. 25.
- 1 " " " gospe kr. 30.

A. Popović,

kupčevalec s krojnij in modnij blagom,

priporoča svojo bogato sortirano zalogo najnovejšij **Jopičev, mantil, plaščev, dežnijh plaščev, bašlikov, telogrejcev in telogrejskijh rob, letnijh in zimskijh robecev & longshawi-ov, spalnijh sukenj za gospe, odej iz kambrika, tibeta & pikéja, rolet za okna, rob za pohištvo in zagrinjala; najnovejšo obleke za gospe v svili, polusvili, ovčji in poluovlni, v kambriku, perkalini, briljantinu, piké-ju in pikejskem barhentu; vseh vrst bele in podšitno blage in mnogo drugih malenkostij z zagotovilom najrečnejše postrežbe, izvršuje vnanja naročila najnagleje in najceneje.**

(239—1)

Jaz Vilhelmina Rix

s tem javno izreklam, da sem kot vdova rajn. **dr. A. Rixa** zadnjih 16 let sama in edina pripravljalka prave in nepopatene

originalne paste Pompadour,

ker samo jaz skrivnost pripravljanja poznam. Zato s tem oznanjam, da se omenjena pasta Pompadour od zdaj naprej samo v mojem stanovanji, **Dunaj, Grosse Mohren-gasse Nr. 14, J. Stiege, Thür 62, prava dobi, in sverim pred kupovanjem pri vsakem drugem, ker sedaj niti zaloge, niti podružnice ne vzdržujem in ker sem vse poprejšnje zaloge zaradi storjenega popačevanja opustila. Moja prava pasta Pompadour, tudi čudežna pasta imenovana ne bode nikdar zgrešila svojega učinka; vseh te nepresegljive paste za lice gre nad vse pričakovanje in je edini **garantirani pomoček** za naglo in neizgredljivo odpravljanje vseh izpustkov v obrazu, sajaveev, peg, šinj in mozolcev. **Garancija je toliko gotova, da se denar nazaj daje,** ako pasta ne pomaga. **Lonček te izvrstne paste s produktom vred velja 1 gld. 50 kr. — Razpošilja se proti povzetku.** Naročilna pisma naj se pošiljajo Vilhelmini Rix, doktorjevi vdovi, Dunaj, Gr. Mohren-gasse Nr. 14, iz prijaznosti vis-à-vis mojim čestitim prejemnikom, dajem, ako se mi majhni opraviči v raznih stvareh naročujejo, te opravke poskrbeti in ne računim zanje nobene provizije.**

(177—12)

Zahvalna pisma se ne razglašajo.

brez zdravila

Na prsij in plučah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašanih slučajih radikalno ozdravljajo

brez zdravila.

Po natančnem popisu boleznij pove pismeno več

Dir. J. H. Fickert, Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pismu priloži.

(162—25) brez zdravila